

Mit is tett Vidlics Ferenc apát a falunkért?

Vidlics Ferenc szlovák-magyar családban született 1673-ban a Pozsony megyei Magyarkápolnán. 1694-ben 21 évesen kérte felvételét a Pannonhalmi Apátságba, felvállalva a szerzetesi életformát. Nagyszombaton tanult filozófiát, teológiát. Tanulmányai után Bécsben szentelték pappá 1700-ban. Vidlics Ferencet Göncz főapát 1709 májusában nevezte ki a Bakonybéli Apátság élére. Vidlics Ferenc a kinevezése előtt, a Főapátság perjele és magistere, a növendékek előjárója volt. **(2), (6), (29)** Kezdetben ő is, miként elődei, Győrött és Pannonhalmán lakott. **(1)** Vidlics apát a korábbi bérest, az ugodi Mogyoróssy Ferencet – aki már huzamosabb ideig Bélben tartózkodott – 1710-től az épületek őreként és a gazdaságvezetőként alkalmazta. **(31)**

Vidlics Ferenc a bencés-rend kiváló alakjai közé tartozott. Göncz főapáttá választásának előkészítésében jelentősen közreműködött. Az új főapáttól remélte, hogy a Bakonybéli Apátság országgyűlési szereplésében segíteni fog. E reményében nem is csalatkozott, mert Bakonybél apátjai mindig megkapták az országgyűlésre a királyi meghívót. **(16)** Vidlics apát aktívan részt vett az ország politikai életében. Feljegyzések vannak arról, hogy az 1714-1715 között lezajló országgyűlésen ő képviselte a pannonhalmi főapátságot. **(9)** Vidlics apát részt vett az 1728-ban tartott országgyűlésen is. **(16)**

Előrelátó volt, a kinevezésével egyidejűleg Pannonhalmi Apátságtól visszaszerezte a lepusztult, leégett állapotban lévő Pápa melletti kétkerekű agyaglikai malmot. Hamar újjáépítette és ezzel ismét tisztos jövedelme lett a monostornak. A

malomhoz jelentős területű szántóföld és legelő is tartozott. Az ingatlant gyakran bérbe adták.(16), (31)

A monostor rekonstrukciójának folytatását akadályozta az 1710-1711 között, Pannonhalma környékén pusztító pestis járvány. Vidlics apát a betegek, haldoklók között lelki szolgálatot látott el. Naplójából megtudhatjuk, hogy szívvel-lélekkel a népi gyógymódok híve volt. Az utókor számára a pestis járvány megelőzésére, gyógyítására leírt néhány receptet. Naplójában 1710. október 20-án jegyezte le, hogy a cickafark vagy egérfarknak is nevezett növény teaként fogyasztva kiváló orvosság a pestis ellen. Az édesgyökeret (ánizst) rágcsálni nagyon hasznos a ragályosság megelőzésére és annak gyógyítására, a bábafü magja is nagyon hasznos. (6) Mindhárom növény napjainkban is használatos a természetgyógyászatban. (*)

A járvány elmúltával Vidlics apát két irányban indított változásokat. Egyrészt megindította a lakosság betelepítését, másrészt felújította az elvesztett területekért indított harcot. (21)

Vidlics Ferenc apát a Göncz apát által megkezdett újjáépítés mellett gondolt az építkezés anyagi fedezetének biztosítására, a monostori (feudális) gazdaság megújítására is. Mindehhez szüksége volt a telepesek meghívására, a világi munkatársak betelepítésére. Így vette kezdetét Bakonybél telepítés újkori története. (29)

Az egyre összetettebb, sokrétűbb gazdálkodást már nem lehetett pusztán bérmunkával megoldani, ezért Vidlics apát ahhoz, hogy a monostor környékét jobban kihasználhassa, faluépítésre gondolt. Már 1713-tól telepítésbe fogott és a szülőföldjéről szlovák (tót) földműveseket hozott az induló

faluba. A Felvidékről származó első három szlovák telepes az apátság támogatásával faházakat épített a jelenlegi templom előtti területen. A földjeiket a koppányi út mellett alakították ki, réteket az uradalomtól az apátsági rétek között, a majorságtól délre kapták meg. A születő falu első utcája a monostor közelében, a Szent-kúthoz kivezető utca mentén alakult ki. A telepések az apátsági majorban, valamint a tereprendezésen dolgoztak. (4), (8), (16), (29), (31) A nagyobb arányú betelepítésre 1718-ban került sor. A betelepítés folytatódott: a század elején szlovák, a század végén pedig elsősorban a faszerszámok készítéséhez értő német (sváb) családokat telepítettek le a béli medencében. (3)

A kialakuló települést körbevevő erdők zöme két tulajdonos, a Bakonybéli Apátság, valamint az Eszterházy család birtokrendszeréhez tartozott. (21) A pusztabéli rétek feletti teljes körű rendelkezési jog hosszas perlekedés után 1714 körül került vissza a Bakonybéli Apátsághoz. Vidlics apát a letelepedett lakosságnak megengedte, hogy saját és az uradalom céljaira a jelenlegi templom előtti dombos területen felnövekedett fákat kivágják, és az így felszabadult területen házakat építsenek maguknak. Az elképzeléseinek megfelelően a monostor és a majorság köré fokozatosan kiépített egy új települést. Ahhoz, hogy a betelepült földműveseknek minél több földterületet tudjon adni, 1719-ben Veszprém megye közgyűlésén a főapáttal egyetemben tiltakozott a szomszédos ugodiak, teszériek és más szomszédok földfoglalásai ellen. Megfenyegette őket, hogy az illetéktelen gazdák jószágállományát elszedi. Az Eszterházyak megóvták az indítványát. A tiltakozásával azonban a résztvevők tudtára hozta, hogy a Bakonybéli Apátság vidékének van ura. Ezt a procedúrát a következő évben meg kellett ismételnie. A művelésre alkalmas irtásföld továbbra is csekély maradt,

folytatni kellett az erdőirtást. A lakosok a földművelés mellett különféle faszerszámok és eszközök készítésével, eladásával próbálták a megélhetésüket biztosítani. **(16)** Vidlics apát halála után 1735-ben Bél Mátyás történetíró Bakonybélben járt, és a telepések megélhetési gondjait ismertetve utalt a faeszközök készítésre: „Vidlics Ferenc (apát) a háztartás ellátására parasztokat is hozatott oda, kijelölve számukra a templom előtti irtási és építési lehetőséget. De csak kevés szlovák volt ott, kellő szántóföld nélkül, hacsak többet nem irtanak, úgyhogy gyakran a kenyeret is nélkülözik és élni sem tudnának, ha fenn nem tartanák magukat faeszközök nyomorúságos készítésével.” **(2), (3)**

Nagyon valószínű, hogy a Békéscsaba (Csaba község) 1718 körüli benépesítése kapcsolatba hozható a Bél falu kiépítésével. Csaba községbe is Felvidékről telepítették le szlovák lakosokat. Ők azonban evangélikus vallásúak voltak, míg Bél községbe csak katolikusok érkeztek. Az akkori telepítésszervezők körében elfogadott alapelv volt, hogy egy település egy ajkú és egy vallású legyen. Kerülendő a különféle nemzetiségű és vallású nép egy helyre történő telepítése. Így kerülhettek 1718 körül a Felvidéki katolikus szlovákok Bél községbe, az evangélikusok pedig Békés községbe. Erre utalnak a két területen fellelhető névazonosságok is. **(23), (*)**

A „barokk kori” falu kiépülését a török hódoltság, valamint a szabadságharc utáni közel 20 év alatt újra kiépülő, növekedő feudális gazdaság is segítette. A rekonstrukciós intézkedések egyértelműen arra utalnak, hogy a monostor újraalapítása egyben a gazdaság megszervezését is jelentette. A monostor mellett fokozatosan kiépült a falu, az itt élő családok egy részének szolid megélhetést biztosított a Bakonybéli Apátság

gazdasága. A fejlődő feudális gazdaság és a szerzeteseknek abban betöltött – leginkább munkáltató, munkaszervező – szerepe létrehozta a monostori gazdaságot. (3)

Vidlics apát az anyakönyvet csak Bakonybélbe költözésének évében, 1723-ban kezdte vezetni latinul és magyarul. Az anyakönyv keresztelési része elé azonban utólag bevezette – nyilván a papírjaira vetett jegyzetei alapján -, hogy 1721. január 25-én keresztelte meg Mogyoróssy Ferenc gazdaságvezető fiát. Ebből adódik, hogy több forrás szerint a plébániai anyakönyvet Vidlics apát már 1721. január 25-én kezdte vezetni. (8), (29). (31) A forrásokra hivatkozva biztosra vehetjük, hogy a 18. század elején nagyobb létszámban szlovákokat és magyarokat, a század végén pedig németeket telepítettek be a faluba. A nemzetiségi identitásra utalnak a családnevek. Ebben az időben költöztek ide például Paulikovics, Gasparics, Gazdig, Hasprai, Szekrényes, Haik, Pék, Martinecz, Petrovics családok ősei. A Bakonybéli Apátságról szóló 1736. október 22-i feljegyzés szerint latin nyelvű volt az istentisztelet, a népnyelvi ígehirdetés pedig magyar, német és szlovák nyelven folyt. (4) (29) A szerzetesek kis közösségének határozott szándéka volt a vegyes nemzetiségű település magyarosítása. (16) A szlovákok a csak magyar nyelvű szertartások, valamint a kizárólag magyar nyelvű oktatás következtében néhány évtizeden belül teljesen asszimilálódtak, így nem ápolták a hagyományaikat, már csak a nevük utal a gyökereikre. A német nyelvű lakosok a következő évszázadok során integrálódtak. Még napjainkban is ápolják hagyományaikat. (*)

Az új templom építésekor az apátságnak nem csak a maga szükségleteire kellett gondolnia, hanem az ide telepített, főleg

katolikus felekezeti világi hívek lelki gondozására alkalmas templomra is szükség volt. A templomépítéshez szükséges anyagi fedezetet egy ideig az apátság egyetlen malma szolgáltatta. Az első templomot 1719-ben egy pápai építőmester építtette. Vidlics apát ekkor még Pannonhalmán lakott, távollétében a majorságban élő Mogyoróssy Ferenc vezette az építkezést és gondozta a gazdaságot. Az épület a pápai mester hibás munkája miatt 1720-ban magától összeomlott. Vidlics apát ezért 1721-ben Győről hívatott egy másik építő mestert. Mivel az építkezés nagy elfoglaltságot jelentett, ezért a kivitelezés és a major irányításával 1721-ben megbízta Lőrinc testvéröccsét, aki Bakonybélbe költözött és így a munkálatokra a helyszínen felügyelhetett. A plébániaként működő új templom építését a szentély kialakításával együtt 1723-ra befejezték. Az újjáépítés után 1725-ben már orgonista is volt a plébániatemplomban. A templomban két évszázad után újra felhangzott a szerzetesek zsolozsmája. (1), (2), (3), (4), (16) Vidlics apát 1723. november 25-én egy rendtársával együtt véglegesen Bakonybélbe költözött, abba a kétszintes faházba, amelyet még Göncz apát építtetett. 1724-ben megindította a monostor újjáépítését. Ez az épület már kőből épült. Ide 1726. május 5-én vonult be az időközben még egy taggal bővült közösség, de építése még 1727-ben is folytatódott. (4), (8), (29)

A templom átadása előtt meghalt Göncz főapát, aki Vidlics apát falualapító munkáját jelentősen támogatta. A főapát halálát követően a pannonhalmi konvent még az új előljáró megválasztása előtt a Bakonybéli Apátsághoz tartozó javakat látva a bakonyi apátság sikeres fejlődését - visszaadta. A főapát halála után 1722-től 1768-ig, 46 éven át Sajghó Benedek volt a pannonhalmi főapát. Sajghó főapát a bakonyi apátság törvényes patrónusaként ugyancsak messzemenően

támogatta Vidlics apát ambíciós rekonstrukciós törekvéseit. Az új főapát a közvetlenül kinevezése után visszaszolgáltatta Kajárt, Móríhidát és a kisbaráti szőlőt. (4), (7), (31)

Vidlics apát folyamatosan pereskedett az I. István királytól kapott, de a török hódoltság alatt eltulajdonított ősi birtokok visszaszerzéséért. Az elkobzott területek visszaszerzését nehezítette az, hogy a Bakonybéli Apátságnak nem voltak megbízható bizonyítékai arról, hogy valójában mekkora erdőterület volt a tulajdonukban. Az 1280. évi tűzvészben elpusztult az egész monostor. Megsemmisült az apátsági jogokat is őrző Szent István-féle 1037-ben kelt oklevél, a kiváltságlevelek, a teljes könyvtár és a gazdagságában Pannonhalmát is felülmúló műkincsállomány. (1), (4)

Vidlics apát területi követeléseit a következő állításra alapozta: igényét alátámasztja az a tény, miszerint az egész környéket erdő borítja, és itt – Szent István által adományozott jog szerint – az apátságot illeti meg a bakonyi vadászrész egyötöde, valamint a „fajzási” és legeltetési jog. A jogokat az 1700-as évek elején az apátság már újra gyakorolja, bizonyítják azok az írások, amelyek szerint: 1713-ban a pápai plébánosok az apátsági erdőkből kérnek gerendákat, 1714-ben pedig a teszériek fordulnak az apátsághoz, hogy az erdőben faraghassanak. A szentkirályszabadjaiak is az apátsági erdőben szeretnének fát vágni. (21)

Vidlics apát egymásután megbolygatta a rendezetlen, jogilag nem tisztázott birtokügyeket, amelyek áttekintése végett a pannonhalmi levéltárból az apátságát érdeklő összes oklevelet mind felkutatta, lemásolta, illetve lemásoltatta és feljegyzéseket készített hozzájuk. (16)

Vidlics apát 1719 és 1721 között pereskedett a császárhű Eszterházy József és Ferenc grófokkal is, akiknek a tulajdona volt többek között az ugodi uradalom és Somhegy. Az ugodiak a másfélszázados oszmánhódítás alatt jelentős bakonybéli birtokrészt foglaltak el törvénytelenül. Vidlics apát Ugod mezőváros határának közel egynegyed részét és két malmot követelt vissza. Az apátság a jogos követeléséhez csak Vidlics apát halála után jutott hozzá. **(4)**, **(9)**, **(10)** Vidlics apát 1724-ben pereskedett a törökökkel vívott háborúskodás viszontagságai során idegen kézre került Bakonykoppány (Koppány), Akli (Akol) és Magyar- és Német-Polány (Polány) falvak és birtokok, jószágok visszaszerzése érdekében is. **(1)**, **(4)** Eredménytelen volt a küzdelem, ezek az ősi birtokok a szomszédos zirci cisztercita apátság és monostor tulajdonába kerültek. A Balatonfő-Kajár részbirtokot sem sikerült visszaszereznie, ez a birtok a veszprémi püspökséghez került. Sajghó pannonhalmi főapát közbenjárásával azonban a Bakonybéli Apátság a pannonhalmi főapátságtól visszakapta (Sokoru-)Kajárt, a Móriczhidát és a pusztulóban lévő kisbaráti szőlőt. Ugyancsak sikerült visszajuttatni a ponyvádi birtokrészeket. **(16)** Vidlics apát önzetlen, nemes tevékenykedése ellenére a Bakonybéli Apátság mégis elveszítette a török uralom megszűnése utáni birtokelosztás következtében szétszórtan elhelyezkedő birtokrészek nagy részét. **(4)**

A királyi udvar és a pannonhalmi főapátság Vidlics apátot polgári ítélkezési jogkörrel is felruházta. Hatalmával élve a faluban és az apátsághoz tartozó birtokon szigorú fegyelmet tudott tartani. Az apát egy személyben volt a falu földesura, lelkipásztora és tanítója. Apátság és népe között úr és szolga, lelkiatya és hívő kapcsolat állt fenn. Ez az élet minden területére kiterjedő kapcsolat kölcsönös egymásrautaltságot is

jelentett. A neki címzett levelekből arra lehet következtetni, hogy tisztelték a helybélieket. Az apátság és falu öslakosai között alapvetően harmonikus volt a viszony. Rendszeres volt a szegények és koldusok istápolása. A számadáskönyvekből megtudhatjuk, hogy a kéregetők leginkább a környező településekről érkeztek. Vidlics apát idején nem volt orvosa, gyógyszerésze a kialakuló településnek. Szükség esetén a pápai vagy a zirci orvosok segítségét kérték.(16), (31)

Miközben Bakonybélben zajlottak a birtok-határperek, folytatódtak a gazdaságot élénkítő ipari, erdőművelő, földművelő, állattartó és kereskedelmi tevékenységek. 1719-ben építették meg a téглаégető kemencéket, valamint elkezdődött a mészégetés. Ehhez a művelethez sok fára volt szükség. Vidlics apát nem nyugodott bele abba, hogy az építkezésekhez szükséges faanyagot Győrben kelljen megmunkálni, a munkások ételmezéséhez szükséges lisztet pedig Pápáról kelljen szállítani. 1723-ban üzembe helyezték a deszkametsző (gatter) és zszindelymetsző telepet a mai Malom utcában, a leendő monostor területén pedig kutat ásattak. Ebben az évben a Gerence patakon felépített malomban is megfordult a malomkő. Ezzel együtt az apátságnak már négy malma lett: bakonybéli, agyaglikai, mórliczhidai, valamint kajári malom. Ezek biztosították az apátság bevételeinek közel negyedét. A béli faanyag minősége és az új uradalom alkalmazottainak hozzáértése tette lehetővé, hogy 1725-ben elindulhatott az értékesítésre szánt őrlőmalmok „sorozatgyártása”. Az őrlőmalmok teljes faszerkezetét helyben faragták ki. Ezek alapanyagát a bakonybéli erdő adta. Ezeket a malmokat többek között Győrben, a Fejér megyei Velence településen, Pannonhalmán állították fel. Vidlics apát felismerte, hogy a Bakonybéli Apátságnak hasznot hoz a Bakonyban található értékesebb fafajták kitermelése.

Természetesen ez a felismerés még nem jelentett szakszerű erdőgazdálkodást. Az apátság nagy mennyiségű fát értékesített a távolabbi községek fafaragóinak, akik ebből teknőket, lapátokat, villákat, gereblyéket, zsendelyt, hordókat és egyéb faeszközöket készítettek. Az értékesítésből nem maradt ki a mogyoróvessző sem. A makkoltatás egyébként szintén nagy hasznot hozott. 1717-től a legelőkön és a tölgyesekben megjelent az apátság gulyája és kondája. Az apátság bérbe adta a bakonyi legelők egy részét és a távolabbi települések sertései is legelhettek a környékbeli tájakon.

1720-ban megkezdődött a szántás az irtásföldeken. A szántók meglehetősen gyenge minőségűek voltak. A szántóföldek a temető dombján húzódtak lefelé, alattuk a rétek terültek el, egészen a Gerence-patakig és a monostorig. További rétek voltak a Borostyán-szikla alatt, a monostortól délre a patak mellett, valamint a patak túlsópartján északnyugatra. Írásos nyomok vannak arról, hogy ekkortájt a település legfontosabb élelmiszere a burgonya volt. A burgonya a bakonybéliek „búzája” volt.

A Bakony klímájának megfelelően természetesen még kendert, árpát, zabot. Mivel a Bakony akkor sem kedvezett a kenyérgabona termesztésének, ezért a szükséges búza mennyiséget a környező falvakból vásárolták. A vásárolt gabonát a saját malmukban őrölték meg. Olvashatjuk, hogy Bakonybélben nem ajánlatos az őszi vetés, hanem tavasszal vessenek babot és lencsét, de ezek alá már ősszel szántassák meg a földet, azután tavasszal is, mert különben semmi sem terem. A családoknak már szolid megélhetést biztosított a monostor gazdasága: a fakitermelés, a fafeldolgozás, a földművelés, a faszerszámok és eszközök készítése. (1), (2), (3), (4), (5), (16), (29), (31)

Bakonybélben a gazdag vadállománynak köszönhetően sok vadhúst fogyasztottak. Bár Vidlics apát hagyatékában két hosszú puskát, egy új flintát, és három-három stuczot és pisztolyt írtak össze, elsősorban nem a bencések vadásztak, hanem az uradalom alkalmazottai. A vadászat ellenére gyakori volt a vadvásárlás. A vásárolt vadak (vaddisznó, szarvas) egy részét a Pannonhalmi Apátságra küldték, tehát gondoltak távolabb lakó rendtársaik ellátására is. A szerzetesek valószínűleg inkább biztonsági okokból tartottak fegyvereket. Utazásuk során szükség lehetett rájuk, hiszen a Bakonyban ekkor még éltek farkasok. Az erdei utakon sem volt biztonságos a közlekedés. A szerzetesek fegyveres kísérettel hagyták el a monostort.(31)

A nagyszámú böjti nap miatt a bakonybéli szerzetesek is nagy mennyiségű halat fogyasztottak. A Borostyánkő előtti Güntertavat és a későbbi temető melletti Gellért-tavat valószínűen már 1720-as évek végén telepítették. A völgyben kialakított mesterséges vízrendszer két halastava azonban nem mindig győzte a halszükségletet, a számadáskönyvek tanulsága szerint az apátság rendszeresen vásárolt halat. Az 1725 utáni években a mórchidaiak az ottani malom használatáért többek között halat szállítottak Bakonybélbe. Ahogy a Bakonybéli Apátság a testvér apátságokat ellátta faanyaggal és vadhússal, úgy kaptak a helyi szerzetesek ajándékba halhúst például a tihanyi közösségtől. (31)

Bakonybélben a 18. század elején az ételédésítés egyetlen lehetősége valószínűen a méz előállítás volt. A mézet házi orvosságként is alkalmazták, a viaszból gyertyát készítettek. Vidlics apát halálakor felvett leltár igazolja, hogy ő maga vagy egyik szerzettársa, esetleg alkalmazottja méhészkedett, hiszen a leltári jegyzék nyolc kas méhet és jelentős mennyiségű

mézet örökített meg. A méhészkedés hasznot is hozott az apátságnak, értékesítettek is mézet.(31)

A bor is alapvető terméknek számított. A bor a szentmiséhez elengedhetetlen volt, de a vizek szennyezettsége miatt akkor jóval több bor került az asztalra. Mivel Bakonyban nem termelt meg a szőlő, ezért az apátságnak távolabb fekvő birtokairól kellett beszerezni a bort. Gyakran ittak a Somló és Pázmán terméséből. A fennmaradó készleteket az uradalmi kocsmákban mérették ki, ami jelentős hasznot hozott. Rosszabb termés idején vásárlással elégítették ki a szerzetesközösség igényét. (31)

Vidlics Ferenc apát tudatosan törekedett Szent Móric kultuszát feléleszteni és megerősíteni. Elérte, hogy XIII. Ince pápa 1723. augusztus 30-án kelt bullájában Szent Maurícius és vértanútársai ünnepére – szeptember 22-re - hét évre teljes bűcsút engedélyezett a bakonybéli templomnak. Ha szeptember 22-e hétköznapra esett, akkor jobbára következő vasárnap tartották meg a bűcsút a Bakonybélbe zarándoklók számára. A monostor és a születő falu fejlődése szempontjából nem kis dologról volt szó, főleg ha arra gondolunk, hogy éppen 1723-ban fejezték be az első kőtemplom építését. XIV. Kelemen pápa 1769-ben megerősítette a bűcsúra vonatkozó kiváltságot, az örök időre szóló engedélyt véglegesítette. Bakonybélben a 18. századi, Rómából kapott bűcsúi privilégiumok, valamint a bencések Móric-tisztelete indították el a bűcsújárás jó két évszázadon át tartó gyakorlatát. A monostor és a falu temploma a környék egyik fontos bűcsújáró helye lett, a vidék falvaiból évente nagy tömeg zarándokolt Bakonybélbe a Móric napi szentmisére. A szerzetesközösséget 1950-ben az akkori pártállam feloszlatta. A falu lakossága és a plébánia hívei továbbra is őrizték a Móric-napi bűcsú

hagyományát, de az idő múlásával az ünnep a szent alakjától független, szekularizált jelleget öltött. A szerzetesek 1998-ban tértek vissza Bakonybélre Pannonhalmáról. Az új bencés közösség a thébai légiónagyvezérnek latin névváltozatát választva önmagát Szent Maurícius Monostornak nevezte. Napjainkban egyre élénkebb a védőszent újrafelfedezése és tiszteletének propagálása. (7), (16), (20), (31)

A faluban 1725-ben elindult az elemi népiskolai oktatás, az un. Guzmics ház helyén. Valószínű, hogy az 1725-ben szerződött orgonista egyben az induló település tanítója is volt. A későbbi időkkel kapcsolatos emlékiratokban is az orgonista és az iskolamester azonos személy volt. (2), (4), (16), (29)

Vidlics apát 1730-ban az Eszterházy – uradalommal folytatott perrel kapcsolatosan összeírta az 1702-1729 évek közötti időben végzett erdei munkákat. Ezzel az erdőkhöz való jogát bizonyította. Az összeírás az utókor számára sok hasznos adatot tartalmaz. Többek között olvashatjuk, hogy az erdő (a fa) értéke csekély volt. A nagyobb jövedelem a legeltetésből, makkoltatásból származott. Ebben az időben még olyan távoli helyekről is hajtottak kondákat a bakonybéli erdőkbe, mint Csögle, Pirit, valamint 1718-ban a rábaközi Kecel. Ezzel is magyarázható, hogy éppen a legeltetés okán került sor összetűzésre az apátság és a környező birtokosok között, nem pedig az erdőben való favágás miatt. (21)

Az életének utolsó éveiben köszvénytől gyötört Vidlics apát 1730. december 20-án, 57 éves korában halt meg Bakonybélben. Az un. Régi temetőben temették el. Ez azonos a jelenlegi temető Pajta és a templom felé eső részével. Az új temető azonos azzal a résszel, ahol az apácanövérék

sírparcellája is található, és a temetőkereszttől jobbra eső rész, azaz a ravatalozó felé vezető rész. A bencések a Régi temetőben akkor még álló középkori kápolna köré temetkeztek, míg meg nem épült az új templom, s alatta a kriptá. **(29)** Halála után sem a bencés-renden belül, sem a királyi udvarban nem történt meg a nagyszerű életművének elvárható módon történő méltatása, értékelése. Hivatalos körökben is lassan tudatosodott a halálhíre, három év múltán is nevére szóló leveleket hozott a futár. **(4)**, **(16)** Négy nappal halála után összeírták a hagyatékát. Szerény apáti vagyon maradt utána. A hagyatéki összeírásban megtalálható az apátság legértékesebb kultúrtörténeti része, a könyvtár tételes címlistája. A könyvtár azon korhoz képest jelentékeny volt, közel 100 kötetből állt. Nagyobb részt egyházi művek, ünnepi és köznapra szóló prédikációkat tartalmazó könyvek alkották a listát. Szerepelt a hagyatéki leltárban két kehely. Az egyik aranyozott réz, amely még ma is megtalálható. Emeli azonban e csekélynek látszó hagyatéki értékét az a körülmény, hogy Vidlics apátra az úttörés, a falualapítás nehéz munkája várt és egymaga többet tett, mint az őt közvetlenül követő két kormányzó utód, akik Vidlics apát halála után felvett leltárt új szerzeményekkel nem tudták bővíteni. **(1)**, **(4)**, **(7)**, **(16)**, **(31)**